Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 22 stycznia 2013 r.*

Dyrektywa 2010/13/UE — Świadczenie audiowizualnych usług medialnych — Artykuł 15 ust. 6 — Ważność — Wydarzenia budzące duże zainteresowanie odbiorców i będące przedmiotem wyłącznych praw do transmisji telewizyjnej — Prawo dostępu nadawców telewizyjnych do tego rodzaju wydarzeń w celu przygotowania krótkich relacji informacyjnych — Ograniczenie ewentualnego wynagrodzenia dla podmiotu praw wyłącznych do dodatkowych kosztów poniesionych w związku z udostępnieniem — Karta praw podstawowych Unii Europejskiej — Artykuły 16 i 17 — Proporcjonalność

W sprawie C-283/11

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Bundeskommunikationssenat (Austria) postanowieniem z dnia 31 maja 2011 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 8 czerwca 2011 r., w postępowaniu:

Sky Österreich GmbH

przeciwko

Österreichischer Rundfunk,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, K. Lenaerts, wiceprezes, A. Tizzano, M. Ilešič, T. von Danwitz (sprawozdawca) i J. Malenovský, prezesi izb, A. Borg Barthet, U. Lõhmus, J.C. Bonichot, C. Toader, J.J. Kasel, M. Safjan i D. Šváby, sędziowie,

rzecznik generalny: Y. Bot,

sekretarz: A. Impellizzeri, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 24 kwietnia 2012 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Sky Österreich GmbH przez G. Engina-Deniza, Rechtsanwalt,

— w imieniu Österreichischer Rundfunk przez S. Korna, Rechtsanwalt,

— w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzego i J. Möllera, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu polskiego przez M. Szpunara, działającego w charakterze pełnomocnika,

* Język postępowania: niemiecki.

— w imieniu Parlamentu Europejskiego przez R. Kaškinę i U. Rössleina, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu Rady Unii Europejskiej przez R. Liudvinaviciute-Cordeiro i J. Herrmanna, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu Komisji Europejskiej przez G. Brauna, S. La Pergolę i C. Vrignon, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 12 czerwca 2012 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy ważności art. 15 ust. 6 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych) (Dz.U. L 95, s. 1, sprostowanie Dz.U. L 263, s. 15).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między spółką Sky Österreich GmbH (zwaną dalej „spółką Sky") a Österreichischer Rundfunk (zwaną dalej „ORF") w przedmiocie warunków finansowych, na jakich ta ostatnia może otrzymać dostęp do sygnału satelitarnego w celu przygotowania krótkich relacji informacyjnych.

Ramy prawne

Prawo Unii Europejskiej

Dyrektywa 2007/65/WE

3 Dyrektywa Rady 89/552/EWG w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich, dotyczących wykonywania telewizyjnej działalności transmisyjnej (Dz.U. L 298, s. 23) została zmieniona dyrektywą 2007/65/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 grudnia 2007 r. (Dz.U. L 332, s. 27). Dyrektywa ta w art. 1 pkt 9 wprowadziła do dyrektywy 89/522 art. 3k, przewidujący prawo nadawców telewizyjnych do wykorzystywania, w celu przygotowania krótkich relacji informacyjnych, krótkich fragmentów pochodzących z sygnału nadawcy telewizyjnego realizującego na zasadzie wyłączności transmisję wydarzeń, które budzą duże zainteresowanie odbiorców.

4 Wspomniany art. 3k ust. 6 stanowił, że ewentualne wynagrodzenie nie powinno przewyższać dodatkowych kosztów poniesionych bezpośrednio w związku z udostępnieniem.

5 Zgodnie z art. 3 ust. 1 akapit pierwszy dyrektywy 2007/65 państwa członkowskie powinny wprowadzić w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania tej dyrektywy najpóźniej do dnia 19 grudnia 2009 r.

6 Dyrektywa 2007/65 weszła w życie zgodnie z jej art. 4 następnego dnia po jej publikacji w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, to jest dnia 19 grudnia 2007 r.

Dyrektywa 2010/13

7 Dyrektywa 89/552, zmieniona dyrektywą 2007/65, została uchylona na mocy art. 34 akapit pierwszy dyrektywy 2010/13. Zgodnie z motywem 48 dyrektywy 2010/13:

„Prawa do rozpowszechniania telewizyjnego wydarzeń budzących duże zainteresowanie odbiorców mogą być nabywane przez nadawców na zasadzie wyłączności. Istotne jest jednak, aby promować pluralizm dzięki różnorodności źródeł i oferty audycji informacyjnych w całej Unii [Europejskiej] oraz przestrzegać zasad uznanych w art. 11 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej [zwanej dalej »Kartą«]".

8 Motyw 55 dyrektywy 2010/13 ma następujące brzmienie:

„W celu zagwarantowania podstawowej wolności pozyskiwania informacji oraz zapewnienia pełnej i należytej ochrony interesów widzów w Unii, właściciele wyłącznych praw do rozpowszechniania telewizyjnego wydarzenia budzącego duże zainteresowanie odbiorców powinni – na uczciwych, rozsądnych i niedyskryminujących zasadach, z należytym uwzględnieniem praw wyłącznych – udzielać pozostałym nadawcom prawa do wykorzystywania krótkich fragmentów tych wydarzeń na użytek ogólnych audycji informacyjnych. Zasady takie powinny zostać przedstawione z odpowiednim wyprzedzeniem, zanim nastąpi wydarzenie budzące duże zainteresowanie odbiorców, tak aby dać innym zainteresowanym podmiotom wystarczający czas na skorzystanie z takiego prawa. […] Takie krótkie fragmenty mogą być wykorzystywane przez wszystkie kanały, także specjalne kanały sportowe, do celów przekazu obejmującego obszar całej UE i powinny trwać nie dłużej niż 90 sekund. Prawo dostępu do krótkich fragmentów wydarzeń powinno mieć zastosowanie na zasadzie transgranicznej jedynie wtedy, gdy jest to konieczne. Dlatego nadawca najpierw powinien ubiegać się o dostęp u nadawcy dysponującego prawami wyłącznymi do wydarzenia budzącego duże zainteresowanie odbiorców i mającego siedzibę w tym samym państwie członkowskim.

Pojęcie ogólnych audycji informacyjnych nie powinno obejmować audycji skompilowanych z takich krótkich fragmentów i służących celom rozrywkowym […]".

9 Artykuł 15 tej dyrektywy stanowi:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, by każdy nadawca mający siedzibę w Unii i chcący przygotować krótkie relacje informacyjne miał dostęp – na uczciwych, rozsądnych i niedyskryminacyjnych zasadach – do wydarzeń, które budzą duże zainteresowanie odbiorców i są transmitowane na zasadzie wyłączności przez nadawcę podlegającego ich jurysdykcji.

2. Jeżeli prawa wyłączne do wydarzenia budzącego duże zainteresowanie odbiorców nabył inny nadawca mający siedzibę w tym samym państwie członkowskim co nadawca ubiegający się o dostęp, o dostęp ubiega się u tego nadawcy.

3. Państwa członkowskie zapewniają, by dostęp taki był zagwarantowany poprzez umożliwienie nadawcom dowolnego wybierania krótkich fragmentów z sygnału nadawcy transmitującego z zastrzeżeniem podania przynajmniej ich źródła, chyba że podanie go jest niemożliwe ze względów praktycznych.

4. Zamiast stosować przepisy ust. 3, państwo członkowskie może ustanowić równoważny system, który w inny sposób pozwoli na dostęp do wydarzeń na uczciwych, rozsądnych i niedyskryminacyjnych zasadach.

5. Krótkie fragmenty są wykorzystywane wyłącznie w ogólnych audycjach informacyjnych, a w audiowizualnych usługach medialnych na żądanie mogą być wykorzystywane jedynie, w przypadku gdy ten sam dostawca usług medialnych prezentuje tę samą audycję w późniejszym czasie.

6. Bez uszczerbku dla ust. 1–5 państwa członkowskie zapewniają zgodnie ze swoimi systemami prawnymi i praktykami, by określone zostały sposoby i warunki udostępniania takich krótkich fragmentów, a w szczególności w odniesieniu do wszelkich ustaleń związanych z wynagrodzeniem, maksymalnym czasem trwania krótkich fragmentów oraz ograniczeń czasowych dotyczących ich przekazu. Jeżeli przewiduje się wynagrodzenie, nie przewyższa ono dodatkowych kosztów poniesionych bezpośrednio w związku z udostępnieniem".

Prawo krajowe

10 Bundesgesetz über die Ausübung exklusiver Fernsehübertragungsrechte (Fernseh-Exklusivrechtegesetz) (ustawa federalna o wyłącznych prawach do rozpowszechniania telewizyjnego, BGBl. I, 85/2001) stanowiła do dnia 30 września 2010 r. w § 5 ust. 4, że w braku porozumienia między zainteresowanymi nadawcami telewizyjnymi, o udzieleniu i ewentualnych warunkach uprawnienia nadawcy do przygotowania krótkich relacji informacyjnych decyduje Bundeskommunikationssenat.

11 Od dnia 1 października 2010 r. wspomniany § 5 ust. 4 w związku z § 5 ust. 2 tej ustawy przewiduje, że nadawca telewizyjny, który nabył wyłączne prawo do transmisji wydarzenia budzącego duże zainteresowanie odbiorców i jest zobowiązany udzielić każdemu innemu zainteresowanemu nadawcy telewizyjnemu prawa do przygotowania krótkich relacji informacyjnych na podstawie jego sygnału, może żądać jedynie zwrotu dodatkowych kosztów poniesionych w związku z udostępnieniem sygnału.

12 Bundeskommunikationssenat został ustanowiony na mocy Bundesgesetz über die Einrichtung einer Kommunikationsbehörde Austria und eines Bundeskommunikationssenates (ustawy federalnej o utworzeniu Kommunikationsbehörde Austria i Bundeskommunikationssenat, BGBl. I, 32/2001, zwanej dalej „KOG") – w celu kontroli decyzji Kommunikationsbehörde Austria (regulatora rynku telekomunikacyjnego, zwanego dalej „KommAustria") oraz w celu sprawowania nadzoru prawnego nad działalnością ORF – jako organ kolegialny złożony w części z sędziów w rozumieniu art. 20 ust. 2 Bundes-Verfassungsgesetz (konstytucji austriackiej).

13 Paragraf 36 ust. 1–3 KOG, w brzmieniu obowiązującym w czasie, gdy miały miejsce okoliczności faktyczne sprawy głównej, przewiduje:

„1. Przy kancelarii federalnej tworzy się Bundeskommunikationssenat w celu nadzoru nad decyzjami KommAustria […].

2. Bundeskommunikationssenat orzeka w najwyższej instancji w sprawach skarg na decyzje KommAustria […], z wyjątkiem skarg w sprawach administracyjnych o charakterze karnym.

3. Orzeczenia Bundeskommunikationssenat nie podlegają uchyleniu ani zmianie w postępowaniu administracyjnym. Skargi na te orzeczenia można wnosić do Verwaltungsgerichtshof [sądu administracyjnego]".

14 Paragraf 37 ust. 1 i 2 KOG stanowi:

„1. W skład Bundeskommunikationssenat wchodzi pięciu członków, w tym trzech sędziów. Członkowie Bundeskommunikationssenat są niezależni w zakresie pełnienia urzędu i nie są związani żadnymi wytycznymi ani poleceniami. Bundeskommunikationssenat wybiera przewodniczącego i zastępcę przewodniczącego spośród swoich członków będących sędziami.

2. Członków Bundeskommunikationssenat powołuje prezydent na wniosek rządu federalnego na okres sześciu lat. Dla każdego członka Bundeskommunikationssenat wyznaczany jest zastępca, który zastępuje członka w razie przeszkody w pełnieniu przez niego obowiązków".

15 Zgodnie z art. 20 ust. 2 konstytucji austriackiej:

„Ustawodawca może zwolnić:

[…]

3. ustanowiony dla wydawania decyzji w najwyższej instancji organ kolegialny, którego rozstrzygnięcia według ustawy nie podlegają uchyleniu lub zmianie w drodze administracyjnej i do którego należy co najmniej jeden sędzia,

[…]

z obowiązku przestrzegania wytycznych organu wyższego stopnia".

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

16 Spółka Sky uzyskała od KommAustria zezwolenie na nadawanie drogą satelitarną cyfrowego kodowanego programu telewizyjnego pod nazwą „Sky Sport Austria". W drodze umowy z dnia 21 sierpnia 2009 r. spółka ta nabyła prawa wyłączne do transmisji telewizyjnej meczów Ligi Europejskiej UEFA w sezonach od 2009/2010 do 2011/2012 na terytorium Austrii. Według informacji pochodzących od spółki Sky koszty licencji i produkcji transmisji wynoszą corocznie wiele milionów euro.

17 W dniu 11 września 2009 r. spółka Sky i ORF zawarły porozumienie o udzieleniu ORF prawa do krótkich relacji informacyjnych przewidujące zapłatę kwoty 700 EUR za minutę. W odniesieniu do wynagrodzenia strony ograniczyły ważność umowy do momentu wejścia w życie zmiany art. 5 ustawy federalnej o wyłącznych prawach do rozpowszechniania telewizyjnego, to jest do dnia 1 października 2010 r.

18 Na wniosek ORF złożony w listopadzie 2010 r. KommAustria wydał decyzję, zgodnie z którą spółka Sky jako podmiot praw wyłącznych do transmisji telewizyjnych została zobowiązana do umożliwienia ORF przygotowania krótkich relacji informacyjnych bez prawa do pobierania wynagrodzenia przekraczającego dodatkowe koszty poniesione bezpośrednio w związku z udostępnieniem sygnału satelitarnego. Koszty te zaś w tym wypadku wynosiły zero. Jednocześnie organ ten ustalił warunki wykonywania przez ORF udzielonego jej prawa. Obie strony zaskarżyły tę decyzję do Bundeskommunikationssenat.

19 Organ ten powołuje się w postanowieniu odsyłającym, w odniesieniu do dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, na wyrok z dnia 18 października 2007 r. w sprawie C-195/06 Österreichischer Rundfunk, Zb.Orz. s. I-8817, i uznaje, że również w niniejszej sprawie należy go uznać za sąd w rozumieniu art. 267 TFUE, zważywszy że w niniejszej sprawie znajdują zastosowanie te same zasady kompetencyjne co w sprawie zakończonej ww. wyrokiem.

20 Co do istoty sprawy Bundeskommunikationssenat uznaje, że prawo do przygotowania krótkich relacji informacyjnych stanowi ingerencję w chronione na mocy art. 17 Karty prawo własności nadawcy telewizyjnego, który nabył w drodze umowy wyłączne prawo do transmisji wydarzenia budzącego duże zainteresowanie odbiorców (zwanego dalej „podmiotem wyłącznych praw do transmisji").

21 Powołując się w szczególności na art. 52 ust. 1 Karty, Bundeskommunikationssenat stawia pytanie, czy przepis dyrektywy zakazujący organom państwa członkowskiego wprowadzenie prawa do wynagrodzenia w celu zrekompensowania owej ingerencji w prawo własności jest zgodny z zasadą proporcjonalności. Uznaje on, że art. 15 ust. 6 dyrektywy 2010/13, zgodnie z którym państwa członkowskie mają obowiązek określić zasady i warunki korzystania z prawa do przygotowania

krótkich relacji informacyjnych, nie rekompensuje tej ingerencji. Zdaniem Bundeskommunikationssenat niezbędne byłoby, biorąc pod uwagę między innymi zasadę proporcjonalności, określenie zasad pozwalających na uwzględnienie okoliczności konkretnej sprawy, a w szczególności przedmiotu praw wyłącznych do transmisji telewizyjnych, jak również kwoty zapłaconej przez podmiot tych praw wyłącznych w celu ich nabycia.

22 Artykuł 15 dyrektywy 2010/13 jest zdaniem Bundeskommunikationssenat szczególnie wątpliwy w sytuacji, gdy prawa wyłączne do transmisji telewizyjnych zostały nabyte przed wejściem w życie tej dyrektywy, podczas gdy wniosek o umożliwienie przygotowania krótkich relacji informacyjnych został złożony po dniu wejścia w życie przepisu krajowego stanowiącego transpozycję jej art. 15.

23 Bundeskommunikationssenat wskazuje w tym kontekście na orzeczenia Bundesverfassungsgericht [federalnego sądu konstytucyjnego Niemiec] oraz Verfassungsgerichtshof [sądu konstytucyjnego Austrii], zgodnie z którymi udzielenie bezpłatnie prawa do przygotowania krótkich relacji informacyjnych jest nieproporcjonalne i w związku z tym narusza prawo do wykonywania działalności zawodowej w rozumieniu Grundgesetz (konstytucji niemieckiej) oraz prawo własności w rozumieniu art. 5 Staatsgrundgesetz über die allgemeinen Rechte der Staatsbürger (austriackiej ustawy o prawach obywatelskich), a także art. 1 protokołu dodatkowego nr 1 do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, zawartej w Paryżu w dniu 20 marca 1952 r. (zwanego dalej „protokołem dodatkowym").

24 W tych okolicznościach Bundeskommunikationssenat postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 15 ust. 6 [dyrektywy 2010/13] jest zgodny z art. 16 i 17 [Karty] oraz z art. 1 protokołu dodatkowego […]?".

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

W przedmiocie dopuszczalności

25 Na wstępie należy ustalić, czy w kontekście niniejszej sprawy Bundeskommunikationssenat można uznać za sąd w rozumieniu art. 267 TFUE, a w związku z tym, czy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest dopuszczalny.

26 W celu ustalenia, czy organ odsyłający ma charakter „sądu" w rozumieniu art. 267 TFUE, co jest wyłącznie kwestią wewnętrzną porządku prawnego Unii, Trybunał bierze pod uwagę, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, szereg okoliczności, takich jak podstawa prawna istnienia organu, jego stały charakter, obligatoryjny charakter jego jurysdykcji, kontradyktoryjność postępowania, stosowanie przez organ przepisów prawa oraz jego niezależność (wyrok z dnia 14 czerwca 2011 r. w sprawie C-196/09 Miles i in., Zb.Orz. s. I-5105, pkt 37 i przytoczone tam orzecznictwo).

27 Trybunał uznał już Bundeskommunikationssenat za sąd w rozumieniu art. 234 WE w ww. wyroku w sprawie Österreichischer Rundfunk. Orzekł on mianowicie w pkt 19–21 tego wyroku, że na podstawie mających zastosowanie przepisów regulujących utworzenie i funkcjonowanie Bundeskommunikationssenat organ ten należy uznać za sąd w rozumieniu art. 234 WE.

28 W niniejszej sprawie zastosowanie mają przepisy dotyczące utworzenia i funkcjonowania Bundeskommunikationssenat tej samej treści co przepisy mające zastosowanie w ww. sprawie Österreichischer Rundfunk. Wobec powyższego w niniejszej sprawie również należy uznać Bundeskommunikationssenat za sąd w rozumieniu art. 267 TFUE.

29 Jak z powyższego wynika, wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Bundeskommunikationssenat jest dopuszczalny.

Co do istoty

30 Występując z pytaniem prejudycjalnym, Bundeskommunikationssenat wnosi w istocie do Trybunału o zbadanie ważności art. 15 ust. 6 dyrektywy 2010/13 w świetle art. 16 i art. 17 ust. 1 Karty oraz art. 1 protokołu dodatkowego. Sąd ten stawia w szczególności pytanie, czy art. 15 ust. 6 dyrektywy narusza prawa podstawowe podmiotu praw wyłącznych do transmisji, z tego względu że podmiot ten jest zobowiązany umożliwić przygotowanie krótkich relacji informacyjnych każdemu innemu nadawcy telewizyjnemu z siedzibą na terytorium Unii, bez możliwości żądania wynagrodzenia przekraczającego wysokość dodatkowych kosztów bezpośrednio poniesionych w związku z udostępnieniem sygnału.

W przedmiocie art. 17 Karty

31 Zgodnie z art. 17 ust. 1 Karty „[k]ażdy ma prawo do władania, używania, rozporządzania i przekazania w drodze spadku mienia nabytego zgodnie z prawem. Nikt nie może być pozbawiony swojej własności, chyba że w interesie publicznym, w przypadkach i na warunkach przewidzianych w ustawie, za słusznym odszkodowaniem za jej utratę wypłaconym we właściwym terminie. Korzystanie z mienia może podlegać regulacji ustawowej w zakresie, w jakim jest to konieczne ze względu na interes ogólny”.

32 Dyrektywa 2010/13 przewiduje w art. 15 ust. 1 prawo każdego nadawcy telewizyjnego z siedzibą na terytorium Unii do dostępu do wydarzeń budzących duże zainteresowanie odbiorców, a transmitowanych przez innego nadawcę telewizyjnego na zasadzie wyłączności, w celu przygotowania krótkich relacji informacyjnych. Zgodnie z art. 15 ust. 3 dyrektywy dostęp ten polega co do zasady na udostępnieniu sygnału nadawcy prowadzącego transmisję, z którego pozostali nadawcy mogą swobodnie wybierać krótkie fragmenty. Artykuł 15 ust. 6 dyrektywy stanowi, że jeżeli przewiduje się wynagrodzenie dla podmiotu praw wyłącznych do transmisji telewizyjnej, nie powinno ono przewyższać dodatkowych kosztów poniesionych bezpośrednio w związku z udostępnieniem sygnału.

33 Identyczne normy wynikały już z art. 3k dyrektywy 89/552 w brzmieniu nadanym dyrektywą 2007/65.

34 Wobec powyższego powstaje pytanie, czy ochrona wynikająca z art. 17 ust. 1 Karty obejmuje rzeczywiście wyłączne prawo do transmisji telewizyjnej nabyte w drodze umownej. Ochrona, jaką zapewnia ten przepis, nie dotyczy interesów czy oczekiwań handlowych, których niepewny charakter należy do samej istoty działalności gospodarczej (wyrok z dnia 9 września 2008 r. w sprawach połączonych C-120/06 P i C-121/06 P FIAMM i in. przeciwko Radzie i Komisji, Zb.Orz. s. I-6513, pkt 185 i przytoczone tam orzecznictwo), lecz praw o charakterze majątkowym, z których w porządku prawnym wynika ustalona sytuacja prawna, pozwalająca podmiotowi tych praw na samodzielne korzystanie z nich we własnym interesie.

35 Wyłączne prawa do transmisji telewizyjnej są wprawdzie przekazywane nadawcom telewizyjnym odpłatnie na mocy klauzuli umownej, pozwalając im transmitować określone wydarzenia na zasadzie wyłączności, co wyklucza możliwość jakiejkolwiek transmisji tych wydarzeń przez innych nadawców telewizyjnych. Prawa te należy wobec tego uznać nie za zwykłe interesy lub oczekiwania handlowe, lecz za mające wartość majątkową.

36 Jednakże w okolicznościach sprawy głównej powstaje wątpliwość, czy te prawa wyłączne stanowią ustaloną sytuację prawną w rozumieniu pkt 34 niniejszego wyroku.

37 Prawo Unii nakłada od dnia wejścia w życie dyrektywy 2007/65, to jest od dnia 19 grudnia 2007 r., obowiązek zapewnienia prawa nadawców telewizyjnych do przygotowania krótkich relacji informacyjnych z wydarzeń budzących duże zainteresowanie odbiorców objętych wyłącznymi prawami do transmisji telewizyjnej, bez możliwości żądania przez podmiot tych praw wynagrodzenia przewyższającego dodatkowe koszty poniesione bezpośrednio w związku z udostępnieniem sygnału.

38 Zważywszy na te przepisy prawa Unii, które państwa członkowskie są zobowiązane wdrożyć w wewnętrznych porządkach prawnych, klauzula umowna tego rodzaju jak w sprawie głównej nie tworzy po stronie nadawcy telewizyjnego ustalonej sytuacji prawnej podlegającej ochronie na mocy art. 17 ust. 1 Karty i pozwalającej mu na samodzielne korzystanie z jego prawa do transmisji, o jakim mowa w pkt 34 niniejszego wyroku, co znaczy, że mógłby on wbrew wiążącym normom dyrektywy 2007/65 wymagać wynagrodzenia przekraczającego dodatkowe koszty poniesione bezpośrednio w związku z udostępnieniem sygnału.

39 Podmiot gospodarczy taki jak spółka Sky, który nabył wyłączne prawo do transmisji telewizyjnej w drodze umownej po wejściu w życie w dniu 19 grudnia 2007 r. dyrektywy 2007/65, a mianowicie w dniu 21 sierpnia 2009 r., nie może się powoływać w świetle prawa Unii na ustaloną sytuację prawną podlegającą ochronie na mocy art. 17 ust. 1 Karty, skoro państwa członkowskie miały obowiązek dokonać transpozycji tej dyrektywy, co mogło nastąpić w każdej chwili, a najpóźniej do dnia 19 grudnia 2009 r.

40 Wobec powyższego podmiot praw wyłącznych do transmisji wydarzeń budzących duże zainteresowanie odbiorców nie może powoływać się na ochronę wynikającą z art. 17 ust. 1 Karty.

W przedmiocie art. 16 Karty

41 Artykuł 16 Karty stanowi, że „[u]znaje się wolność prowadzenia działalności gospodarczej zgodnie z prawem Unii oraz ustawodawstwami i praktykami krajowymi”.

42 Ochrona wynikająca z art. 16 Karty obejmuje wolność prowadzenia działalności gospodarczej i zawodowej, swobodę zawierania umów i wolność konkurencji, co wynika z wyjaśnień do tego artykułu, które zgodnie z art. 6 ust. 1 akapit trzeci TUE i z art. 52 ust. 7 Karty należy brać pod uwagę przy jej wykładni (wyrok z dnia 22 grudnia 2010 r. w sprawie C-279/09 DEB, Zb.Orz. s. I-13849, pkt 32).

43 Ponadto swoboda zawierania umów obejmuje między innymi swobodę wyboru partnera handlowego (zob. podobnie wyrok z dnia 10 lipca 1991 r. w sprawach połączonych C-90/90 i C-91/90 Neu i in., Rec. s. I-3617, pkt 13), jak również swobodę w określaniu ceny świadczenia (zob. podobnie wyroki: z dnia 22 marca 2007 r. w sprawie C-437/04 Komisja przeciwko Belgii, Zb.Orz. s. I-2513, pkt 51; z dnia 19 kwietnia 2012 r. w sprawie C-213/10 F-Tex, pkt 45).

44 Artykuł 15 dyrektywy 2010/13 powoduje, jak wynika z pkt 35 i 37 opinii rzecznika generalnego, że podmiot praw wyłącznych do transmisji nie może swobodnie wybierać nadawców, z którymi zawrze umowę o umożliwienie przygotowania krótkich relacji informacyjnych. Podobnie na podstawie art. 15 ust. 6 dyrektywy, który to przepis jest przedmiotem pytania sądu odsyłającego, podmiot praw wyłącznych do transmisji telewizyjnej nie może swobodnie określić ceny dostępu do sygnału w celu przygotowania krótkich relacji informacyjnych. Przepis ten nie pozwala w szczególności, by podmiot praw wyłącznych do transmisji spowodował udział nadawców telewizyjnych, którzy przygotowują krótkie relacje informacyjne, w kosztach nabycia tych praw wyłącznych. Wobec powyższego art. 15 ust. 6 dyrektywy 2010/13 stanowi ingerencję w wolność prowadzenia działalności gospodarczej przez podmiot praw wyłącznych do transmisji.

45 Jednakże zgodnie z orzecznictwem Trybunału wolność prowadzenia działalności gospodarczej nie jest uprawnieniem bezwzględnym, lecz powinna być rozpatrywana w świetle swojej funkcji społecznej (zob. podobnie wyroki: z dnia 9 września 2004 r. w sprawach połączonych C-184/02 i C-223/02 Hiszpania i Finlandia przeciwko Parlamentowi i Radzie, Zb.Orz. s. I-7789, pkt 51, 52; z dnia 6 września 2012 r. w sprawie C-544/10 Deutsches Weintor, pkt 54 i przytoczone tam orzecznictwo).

46 Zgodnie z tym orzecznictwem i biorąc pod uwagę sformułowanie art. 16 Karty, który odróżnia się od innych podstawowych wolności zawartych w tytule II Karty, zbliżając się do niektórych postanowień jej tytułu IV, wolność prowadzenia działalności gospodarczej może podlegać różnorodnym ingerencjom władz publicznych, które mają prawo ustanowić w interesie ogólnym ograniczenia w korzystaniu z tej wolności.

47 Okoliczność ta znajduje zaś odzwierciedlenie między innymi w sposobie stosowania zasady proporcjonalności na podstawie art. 52 ust. 1 Karty.

48 Zgodnie z tym przepisem wszelkie ograniczenia w korzystaniu z praw i wolności chronionych na mocy Karty muszą być przewidziane w ustawie i nie mogą naruszać istoty owych praw i wolności. Z zastrzeżeniem zasady proporcjonalności muszą one być konieczne i rzeczywiście odpowiadać celom interesu ogólnego uznawanym przez Unię lub wynikać z potrzeby ochrony praw i wolności innych osób.

49 W tej kwestii należy stwierdzić, że art. 15 ust. 6 dyrektywy 2010/13 nie narusza istoty wolności prowadzenia działalności gospodarczej. Przepis ten nie uniemożliwia bowiem prowadzenia działalności podmiotu praw wyłącznych do transmisji jako takiej. Ponadto nie wyklucza on korzystania przez ten podmiot z należącego do niego prawa poprzez nadawanie odpłatnie transmisji wydarzenia lub zbycie tego prawa odpłatnie w drodze umowy innemu nadawcy telewizyjnemu bądź innemu podmiotowi gospodarczemu.

50 Jeśli chodzi o proporcjonalność stwierdzonej ingerencji, należy przypomnieć, iż zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału zasada proporcjonalności wymaga, by akty instytucji Unii nie wykraczały poza to, co odpowiednie i konieczne do realizacji uzasadnionych celów, którym mają służyć, przy czym gdy istnieje możliwość wyboru spośród większej liczby odpowiednich rozwiązań, należy stosować te najmniej restrykcyjne, a wynikające z tego niedogodności nie mogą być nadmierne w stosunku do zamierzonych celów (wyroki: z dnia 8 lipca 2010 r. w sprawie C-343/09 Afton Chemical, Zb.Orz. s. I-7027, pkt 45; z dnia 23 października 2012 r. w sprawach połączonych C-581/10 i C-629/10 Nelson i in., pkt 71 i przytoczone tam orzecznictwo).

51 W tej kwestii należy, po pierwsze, zauważyć, że obecnie wzrasta liczba wydarzeń budzących duże zainteresowanie odbiorców, które są transmitowane na zasadzie wyłączności. Może to prowadzić do znacznego ograniczenia dostępu odbiorców do informacji o tych wydarzeniach. Celem art. 15 dyrektywy 2010/13 jest, jak wynika z jej motywów 48 i 55, ochrona podstawowej wolności otrzymywania informacji, chronionej na mocy art. 11 ust. 1 Karty, oraz wspieranie pluralizmu w tworzeniu i rozpowszechnianiu informacji w Unii, co z kolei znajduje się pod ochroną Karty na mocy jej art. 11 ust. 2.

52 Zachowanie swobód chronionych na mocy art. 11 Karty stanowi niewątpliwie cel interesu ogólnego (zob. podobnie wyrok z dnia 13 grudnia 2007 r. w sprawie C-250/06 United Pan-Europe Communications Belgium i in., Zb.Orz. s. I-11135, pkt 42), którego szczególną wagę w demokratycznym i pluralistycznym społeczeństwie należy podkreślić (zob. podobnie wyroki: z dnia 22 grudnia 2008 r. w sprawie C-336/07 Kabel Deutschland Vertrieb und Service, Zb.Orz. s. I-10889, pkt 33; z dnia 6 września 2011 r. w sprawie C-163/10 Patriciello, Zb.Orz. s. I-7565, pkt 31). Jest to ewidentne zwłaszcza w przypadku wydarzeń budzących duże zainteresowanie odbiorców. Należy wobec tego stwierdzić, że art. 15 dyrektywy 2010/13 służy celowi interesu ogólnego.

53 Artykuł 15 ust. 6 dyrektywy 2010/13 jest też właściwy do realizacji założonego celu. Przepis ten umożliwia bowiem w sposób skuteczny każdemu nadawcy telewizyjnemu przygotowanie krótkich relacji informacyjnych, dzięki czemu może on rozpowszechniać informacje o budzących duże zainteresowanie odbiorców wydarzeniach transmitowanych na zasadzie wyłączności poprzez zapewnienie nadawcom dostępu do tych wydarzeń. Nadawcy uzyskują ten dostęp niezależnie od swoich możliwości gospodarczych i finansowych oraz od ceny praw wyłącznych do transmisji telewizyjnej, bez konieczności prowadzenia negocjacji handlowych z podmiotem tych praw i bez względu na znaczenie wydarzenia.

54 Następnie, jeżeli chodzi o konieczny charakter tego rodzaju uregulowań, należy zauważyć, że rzeczywiście przepis przewidujący wynagrodzenie dla podmiotu praw wyłącznych do transmisji telewizyjnych przekraczające koszty poniesione bezpośrednio w związku z udostępnieniem sygnału, co spowodowałoby udział nadawców przygotowujących krótkie relacje informacyjne w kosztach uzyskania tych praw wyłącznych, byłby środkiem mniej restrykcyjnym.

55 Jednakże tego rodzaju mniej restrykcyjne uregulowanie nie pozwalałoby osiągnąć celu, jakiemu służy art. 15 ust. 6 dyrektywy 2010/13, w sposób równie skuteczny, jak czyni to ten właśnie przepis. Przepis przewidujący wynagrodzenie dla podmiotu praw wyłącznych do transmisji przekraczające koszty poniesione bezpośrednio w związku z udostępnieniem sygnału i obliczane na podstawie dodatkowych kryteriów, takich jak w szczególności cena nabycia tych praw wyłącznych lub znaczenie wydarzenia, mógłby, w zależności od sposobu określenia wynagrodzenia i możliwości finansowych nadawcy chcącego przygotować krótkie relacje informacyjne, zniechęcać niektórych nadawców, a nawet uniemożliwić im przygotowanie krótkich relacji informacyjnych, ograniczając w ten sposób w istotnym stopniu dostęp odbiorców do informacji.

56 Natomiast art. 15 ust. 6 dyrektywy 2010/13 zapewnia każdemu nadawcy telewizyjnemu dostęp do wydarzenia, z poszanowaniem, zgodnie z art. 15 ust. 1 dyrektywy, zasady równego traktowania i całkowicie niezależnie od okoliczności omówionych w punkcie poprzedzającym, co rzeczywiście umożliwia każdemu nadawcy telewizyjnemu przygotowanie krótkich relacji informacyjnych.

57 Wobec powyższego ustawodawca Unii miał prawo uznać, że przepis przewidujący wynagrodzenie dla podmiotu praw wyłącznych do transmisji telewizyjnych przekraczające koszty poniesione bezpośrednio w związku z udostępnieniem sygnału nie pozwoli osiągnąć zamierzonego celu w sposób równie skuteczny, jak czyni to art. 15 ust. 6 dyrektywy 2010/13, który ogranicza ewentualne wynagrodzenie do owych kosztów bezpośrednich. Ustawodawca słusznie uznał więc obowiązujące uregulowanie za niezbędne.

58 Jeśli chodzi wreszcie o ewentualną nieproporcjonalność art. 15 ust. 6 dyrektywy 2010/13, sąd odsyłający stawia w istocie pytanie, czy przewidziane w tym przepisie zobowiązanie państw członkowskich do określenia zasad i warunków korzystania z prawa do przygotowania krótkich relacji informacyjnych stanowi właściwe wyważenie wymagań wynikających z podstawowej wolności otrzymywania informacji z jednej strony i z wolności prowadzenia działalności gospodarczej z drugiej. Zdaniem tego sądu tylko uregulowanie przewidujące zapłatę wynagrodzenia uwzględniającego przedmiot prawa wyłącznego do transmisji oraz cenę zapłaconą przez podmiot tego prawa za jego nabycie można uznać za proporcjonalne.

59 W tej kwestii należy stwierdzić, że ustawodawca Unii musiał dokonać wyważenia wolności prowadzenia działalności gospodarczej z jednej strony i podstawowej wolności obywateli Unii do otrzymywania informacji oraz wolności i pluralizmu mediów z drugiej.

60 W sytuacji zbiegu wielu praw i wolności podstawowych chronionych w porządku prawnym Unii oceny ewentualnej nieproporcjonalności przepisu prawa Unii należy dokonywać w sposób pozwalający pogodzić wymagania związane z ochroną poszczególnych praw i wolności podstawowych i zachować między nimi odpowiednią równowagę (zob. podobnie wyrok z dnia 29 stycznia 2008 r. w sprawie C-275/06 Promusicae, Zb.Orz. s. I-271, pkt 65, 66; ww. wyrok w sprawie Deutsches Weintor, pkt 47).

61 Ustanawiając warunki użytkowania fragmentów sygnału, ustawodawca Unii miał na względzie precyzyjne określenie granic ingerencji w wolność prowadzenia działalności gospodarczej oraz ewentualnej korzyści gospodarczej, jaką nadawcy telewizyjni mogliby uzyskać z tytułu przygotowania krótkich relacji informacyjnych.

62 Artykuł 15 ust. 5 dyrektywy 2010/13 przewiduje bowiem, że krótkie relacje informacyjne o wydarzeniach transmitowanych na zasadzie wyłączności nie mogą być wykorzystywane w każdego rodzaju audycji telewizyjnej, a wyłącznie w ogólnych audycjach informacyjnych. Wykorzystanie fragmentów sygnału w audycjach rozrywkowych, bardziej dochodowych niż ogólne audycje informacyjne, jest więc wykluczone, zgodnie z motywem 55 dyrektywy 2010/13.

63 Ponadto, zgodnie z motywem 55 i z art. 15 ust. 6 dyrektywy 2010/13, państwa członkowskie są zobowiązane określić zasady i warunki udostępnienia fragmentów sygnału, uwzględniając w należyty sposób prawa wyłączne do transmisji telewizyjnych. Jak zaś wynika z art. 15 ust. 3, 5 i 6 oraz z motywu 55 dyrektywy 2010/13, fragmenty te powinny być krótkie, ograniczone do maksymalnie 90 sekund. Państwa członkowskie są też zobowiązane określić ograniczenia czasowe przekazu tych fragmentów. Wreszcie zgodnie z art. 15 ust. 3 dyrektywy nadawcy telewizyjni przygotowujący krótkie relacje informacyjne mają obowiązek podać źródło wykorzystanych fragmentów, co może mieć pozytywny efekt reklamowy dla podmiotów praw wyłącznych do transmisji.

64 Poza tym art. 15 dyrektywy 2010/13 nie wyklucza odpłatnego zbycia praw wyłącznych do transmisji telewizyjnych przez podmiot tych praw, jak to zostało stwierdzone w pkt 49 niniejszego wyroku. Co więcej, brak możliwości refinansowania kosztów nabycia poprzez wynagrodzenie oraz ewentualna utrata wartości handlowej praw wyłącznych do transmisji telewizyjnych mogą w praktyce zostać uwzględnione w ramach uzgodnień handlowych prowadzących do nabycia tych praw i mogą znaleźć odzwierciedlenie w ich cenie.

65 Natomiast jeśli chodzi o prawa i interesy, które art. 15 dyrektywy 2010/13 ma za zadanie chronić, należy przypomnieć, jak wskazano w pkt 51 niniejszego wyroku, że obecnie wzrasta liczba wydarzeń budzących duże zainteresowanie odbiorców, które są transmitowane na zasadzie wyłączności. Może to prowadzić do znacznego ograniczenia dostępu odbiorców do informacji o tych wydarzeniach.

66 Biorąc pod uwagę z jednej strony znaczenie podstawowej wolności otrzymywania informacji oraz wolności i pluralizmu mediów, chronionych na mocy art. 11 ust. 1 Karty, a z drugiej ochronę wolności prowadzenia działalności gospodarczej, chronionej na mocy art. 16 Karty, ustawodawca Unii miał prawo ustanowić normy zawarte w art. 15 dyrektywy 2010/13, które wprowadzają ograniczenia wolności prowadzenia działalności gospodarczej i uprzywilejowują w ramach właściwego wyważenia wchodzących w grę praw i interesów dostęp odbiorców do informacji w stosunku do swobody zawierania umów.

67 Wobec powyższego ustawodawca Unii miał prawo wprowadzić wynikające z art. 15 ust. 6 dyrektywy 2010/13 ograniczenia wolności prowadzenia działalności gospodarczej podmiotów praw wyłącznych do transmisji i uznać niedogodności związane z tym uregulowaniem za proporcjonalne do zamierzonego celu i prowadzące do właściwego wyważenia poszczególnych praw i wolności podstawowych wchodzących w grę.

68 Jak wynika z całości powyższych rozważań, analiza pytania prejudycjalnego nie wykazała niczego, co mogłoby podważyć ważność art. 15 ust. 6 dyrektywy 2010/13.

W przedmiocie kosztów

69 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

Analiza pytania prejudycjalnego nie wykazała niczego, co mogłoby podważyć ważność art. 15 ust. 6 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych).

Podpisy